

Vergaderjaar 1988–1989

20 339

Werkgelegenheidsbeleid etnische minderheden

Nr. 16

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 8 juni 1989

Mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bied ik u bij deze de tweede voortgangsrapportage 1000-banenplan Molukkers aan. Tevens ontvangt u het tweede rapport over de uitvoering van het werkgelegenheidsbeleid voor etnische minderheden bij de rijksoverheid (EMO-plan).

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. P. van Dijk

TWEEDE VOORTGANGSRAPPORTAGE 1000-BANENPLAN MOLUKKERS

Stand van zaken per medio mei 1989

1. Inleiding

1.1. Doelstelling 1000-banenplan

Het project «Werk voor Molukkers», ook wel aangeduid als het 1000-banenplan stelt zich ten doel om 1000 werkloze Molukkers te laten instromen bij de rijksoverheid, provincies en gemeenten, semi-overheidsbedrijven en instellingen in de gepremieerde en gesubsidieerde sector (g + g-sector).

Deze doelstelling is volgens de oorspronkelijke opzet van het plan als volgt nader ingevuld:

a. bij de rijksoverheid dienen per 1 januari 1989 300 werkloze Molukkers te zijn ingestroomd. Dit deel van het 1000-banenplan is een onderdeel van het beleidsplan «Werkgelegenheid voor etnische minderheden bij de rijksoverheid» (EMO-plan), dat beoogt dat in de periode 1987 tot en met 1990 bij de rijksoverheid in totaal 1500 leden van etnische minderheidsgroepen extra instromen. Elk ministerie heeft een concrete taakstelling. De ministeries zijn zelf verantwoordelijk voor de realisering van de instroom en stellen daartoe positieve actieplannen op. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken ondersteunt het door de departementen gevoerde beleid, onder meer door het aanstellen van zgn. EMO-consulenten te subsidiëren en door een centraal bestand van Molukse kandidaten te onderhouden.

b. bij de provincies en gemeenten, de semi-overheidsbedrijven en in de g + g-sector stromen 700 Molukkers in. Scholing met daaraan gekoppeld een arbeidsplaatsgarantie wordt verzorgd door de opleidingsinstituten SMA (Scholing, Maatschappij en Arbeidsmarkt BV) en Stichting IVIO (Instituut voor Individueel Onderwijs) op basis van contracten die de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 27 november 1987 met deze beide instituten afsloten.

De in de Gezamenlijke Verklaring overeengekomen datum om de doelstelling van het 1000-banenplan te hebben gerealiseerd was zoals hiervoor vermeld 31 december 1988. Tijdens de op 14 november 1988 gehouden UCV over het Werkgelegenheidsplan etnische minderheden bij de rijksoverheid heb ik de Kamer reeds meegedeeld dat het niet mogelijk zou zijn de 200 banen in het kader van het GBA-project, zoals opgenomen in een van de contracten van de Staat met de Stichting IVIO, binnen deze termijn te realiseren. Ook heb ik toen voor wat betreft het rijksdeel en de overige 500 banen van het niet-rijksdeel helaas geen garantie kunnen geven dat de doelstelling per 31 december 1988 gerealiseerd zou zijn.

Wel heb ik tijdens de UCV van 14 november 1988 nog eens nadrukkelijk uitgesproken dat het kabinet zich onverkort gehouden acht aan zijn verplichting om de toegezegde 1000 arbeidsplaatsen voor Molukkers ook daadwerkelijk te realiseren. Dat standpunt houd ik nog steeds overeind, al is inmiddels nog nadrukkelijker naar voren gekomen dat het halen van de doelstellingen van het 1000-banenplan – door een complex van factoren – zeer grote inspanningen vergt. Ik heb met mijn medewerkers over de situatie sinds de UCV van 14 november 1988 een uitvoeriger overleg met de diverse bij de uitvoering van de plannen betrokkenen (de contractpartners, het Landelijk Ondersteuningsteam, de Badan Persatuan en de te benaderen gemeenten en instellingen) opgezet. Ambtenaren van Binnenlandse Zaken zijn de voor de uitvoering van het 700-deel verantwoordelijke instellingen SMA en IVIO intensiever dan eerder voorzien

gaan ondersteunen. Dat heeft – naar als spoedig bleek – resultaat gehad, maar niet in voldoende mate om de doelstelling te halen. Nadien zijn daarom nog verdergaande stappen gezet om het proces van daadwerkelijke plaatsing te bevorderen. Ik kom daar uitgebreider op terug.

1.2. Relatie 1000-banenplan Molukkers en het GBA-project

Ter uitvoering van het 1000-banenplan Molukkers werden op 27 november 1987 tussen de Staat der Nederlanden en de Stichting IVIO twee overeenkomsten gesloten waarvan er een betrekking heeft op de werving en scholing van, alsmede het vinden van passende arbeid voor tenminste 200 Molukkers in het kader van het «GBA-project». Inmiddels heb ik moeten constateren dat door vertragingen in het GBA-project, alsmede door een gewijzigde planning van de ten behoeve van dit project uit te voeren werkzaamheden, de toegezegde 200 banen voor Molukkers in het kader van dit project niet binnen de overeengekomen termijn van 1 juli 1989 kunnen worden gerealiseerd. Ik heb daarom moeten besluiten definitief af te zien van de oorspronkelijke doelstelling om in het kader van het 1000-banenplan Molukkers, 200 Molukkers te plaatsen binnen het GBA-project.

Een gevolg van deze beslissing was wel dat er een alternatief diende te komen voor de oorspronkelijk binnen het GBA-project geplande 200 banen voor Molukkers. Door de Stichting IVIO en de Badan Persatuan is daartoe een voorstel gedaan dat in hoofdzaak neerkomt op uitbreiding van het aantal arbeidsplaatsen en een verlenging van de termijn. De Stichting IVIO wil zich verbinden om voor 1 juli 1990 in plaats van 200 een aantal van 400 structurele arbeidsplaatsen te realiseren van (tenminste) 32 uur per week. Het alternatief houdt in dat de kandidaten in de kwartaire-, maar ook in de marktsector worden geplaatst. Naar aanleiding van dit voorstel heb ik met mijn collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2 februari 1989 overleg gevoerd met vertegenwoordigers van de Badan Persatuan. Het overleg heeft geresulteerd in het besluit om akkoord te gaan met de uitbreiding van 200 arbeidsplaatsen met dien verstande dat, anders dan het deel van de 200 ex-GBA, in dezen sprake is van een inspanningsverplichting van de zijde van het rijk. De uitplaatsing kan tevens worden gerealiseerd in de marktsector.

2. Niet-rijksdeel

2.1. SMA

SMA heeft de contractuele verplichting om 480 jonge werkloze Molukkers op te leiden en voor tenminste 350 van hen binnen uiterlijk 6 maanden na afloop van de door de betreffende deelnemers met goed gevolg beëindigde cursus passende arbeid te garanderen. Het contract expireert 1 juli 1989.

Uit de aan mij door SMA voorgelegde gegevens moet geconstateerd worden dat SMA om diverse redenen nog niet aan zijn contractuele verplichtingen heeft kunnen voldoen. Tijdens de UCV van 14 november 1988 heb ik u reeds geïnformeerd over de problemen die SMA ondervindt bij het vinden van voldoende arbeidsplaatsen bij gemeenten. Nadien is door mij en mijn collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid intensief overleg gevoerd met SMA. Alle partijen hebben daarbij de intentie uitgesproken een uiterste krachtinspanning te leveren binnen de gestelde termijn te komen tot de plaatsing van 350 werkloze Molukkers op structurele arbeidsplaatsen. Om dat te bevorderen zijn aanvullende maatregelen getroffen.

2.2. Inzet Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Aangezien in de regio's Groningen en Drente in het totaal 93 door SMA opgeleide Molukkers dienen in te stromen op een structurele

arbeidsplaats was het voorhanden zijn van 30 structurele arbeidsplaatsen helaas onvoldoende. De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft daarop in overleg met de Badan Persatuan besloten om uit de middelen gereserveerd voor het werkgelegenheidsbeleid Molukkers, f 1,2 miljoen te reserveren. De betrokken HID van het Directoraat-Generaal arbeidsvoorziening van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan hiermee uitsluitend in de provincies Groningen en Drente betrokken werkgevers een aanbod doen van f 25 000 subsidie per persoon. Dit betreft derhalve een vorm van tegemoetkoming in de loonkosten voor de instroom van maximaal 50 Molukkers op een structurele arbeidsplaats.

2.3. Inschakeling dr. ir. A. P. Oele

Binnenlandse Zaken en SMA hebben dr. ir. A. P. Oele bereid gevonden namens de Minister van Binnenlandse Zaken te bemiddelen bij een aantal belangrijke gemeenten en provincies. IVIO kreeg de gelegenheid mede van deze bezoeken te profiteren. Een gunstige uitkomst werd en wordt geïndiceerd door de resultaten van een eerdere gezamenlijke actie van SMA en Binnenlandse Zaken in met name het noorden en noord-oosten van het land die zo'n 25 structurele arbeidsplaatsen opleverde.

Dr. ir. A. P. Oele bezoekt momenteel een aantal van ca. 25 (grotere) provincie- en gemeentebesturen met het doel op relatief korte termijn een aantal structurele arbeidsplaatsen voor werkloze Molukkers te verwerven.

Ik ben verheugd over het feit dat de heer Oele deze taak op korte termijn op zich heeft willen nemen en ruimte in zijn agenda heeft gevonden om de nodige bezoeken medio juni van dit jaar af te leggen. Uiteraard heb ik zijn bezoek vooraf in een uitgebreide brief aan de betrokken colleges aangekondigd en op hen een beroep gedaan de gevraagde medewerking te verlenen (zie bijlage 1). De resultaten van de bezoeken van de heer Oele zijn vervolgens afhankelijk van de inhoud van te nemen besluiten van colleges van Gedeputeerde Staten en van burgemeester en wethouders. Dat vergt enige tijd. Daarbij is de betrokken colleges gevraagd mij in ieder geval voor medio juli 1989 besluiten zo mogelijk schriftelijk kenbaar te maken.

2.4. Bezoeken medewerkers Directie Hoofdlijnen Minderhedenbeleid

Ook een aantal medewerkers van de Directie Hoofdlijnen Minderhedenbeleid besteedt een deel van zijn tijd aan het bezoeken van gemeentelijke besturen. Het gaat om ca. 40 bezoeken, die ook voor medio juni zullen zijn afgelegd. De lijst van de bezochte of nog te bezoeken gemeenten treft u ter informatie als bijlage 2 aan.

2.5. Uitbreiding Landelijk Ondersteuningsteam

Tevens heb ik besloten het aantal leden van het Landelijk Ondersteuningsteam van de Badan Persatuan uit te breiden van 3 tot 5 personen en dit aantal tot 1 juli 1990 in dienst te laten zijn van de Stichting Werkgelegenheid van het IWM. Ik zal deze uitbreiding en verlenging ten laste van mijn begroting financieren. Het Landelijk Ondersteuningsteam speelt uiteraard voor het welslagen van het gehele plan een rol en geeft uiting aan een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het doen slagen van het plan. Resultaten in dezen zijn niet alleen afhankelijk van aanbiedingen van de zijde van het rijk, maar ook van inzet en motivatie van betrokkenen. Ik verwacht dat het LOT hierbij – hoe moeilijk de situatie soms ook is – een positieve rol kan blijven spelen.

2.6. Huidige stand SMA

Volgens opgave van SMA zijn thans 109 cursisten tijdens of na de opleiding ingestroomd op de arbeidsmarkt.

2.7. IVIO

Over de stand van zaken met betrekking tot de met de Stichting IVIO overeengekomen door haar te realiseren 200 banen in het kader van het GBA-project, heb ik u in het voorgaande reeds geïnformeerd. De andere overeenkomst tussen de Staat en de Stichting IVIO betreft het doen instromen van 150 werkloze Molukkers op structurele arbeidsplaatsen bij gemeenten, semi-overheidsbedrijven en de G&G-sector.

Volgens gegevens van de Stichting IVIO zijn per medio mei 1989 102 kandidaten geplaatst. Andere kandidaten bevinden zich in een traject van werving en selectie.

2.8. Toetsing resultaten

Zoals eerder reeds gesteld expireert het contract met SMA per 1 juli 1989. Hetzelfde geldt voor het resterende 150-deel van IVIO. Op dat moment zal ik – na overleg met contractnemers – beslissen hoe verder te handelen. Met de inschatting van de resultaten van de bezoeken na 1 juli houd ik daarbij uiteraard rekening. Over de resultaten van de toetsing zal ik de Tweede Kamer zo spoedig mogelijk nader informeren.

3. Rijksdeel

Uit de tweede voortgangsrapportage EMO-plan die u tegelijk met deze rapportage aantreft, blijkt dat volgens opgave van de departementen per 31 december 1988 123 Molukse werklozen op een structurele arbeidsplaats zijn ingestroomd. Deze resultaten zijn voor mij aanleiding geweest in het kabinet verdere aanscherpingen voor te stellen. Over de aard en inhoud daarvan zal ik u zo spoedig mogelijk nader informeren.

4. Conclusie

Sinds het nemen van een aantal aanvullende maatregelen wordt bij het realiseren van de doelstellingen van het 1000-banenplan stellig voortgang gemaakt. Het is echter nu nog te vroeg om te beoordelen hoeveel van de toegezegde 1000 banen per 1 juli a.s. zullen zijn gerealiseerd, c.q. beschikbaar gekomen. Rond die datum zal in ieder geval overleg dienen plaats te vinden tussen Binnenlandse Zaken, het Landelijk Ondersteuningsteam en de contractpartners over de toetsing van de door SMA en IVIO overlegde gegevens. Voor het rijksdeel is verificatie op een nog latere datum aan de orde. Wanneer de discussie zich niet uitsluitend richt op het gehaald hebben van doelstellingen in termen van structurele arbeidsplaatsen voor individuele Molukkers op de datum op 1 juli zelve, maar tevens rekening wordt gehouden met de reële perspectieven van doorstroming vanuit werkervaringsplaatsen etc., spreek ik de hoop en verwachting uit dat per 1 juli een tamelijk positief beeld ontstaat.

Aan het College van
's-Gravenhage, 1989

1. Inleiding

Op 21 maart 1988 heb ik u bij brief HM 87/231/U14/V ingelicht over de wijze waarop ik uitvoering zou geven aan mijn toezegging aan de Badan Persatuan om in het jaar 1988 1000 banen te realiseren voor Molukse werklozen. Ik heb u daarbij medegedeeld dat twee ondernemingen – IVIO en SMA – bij het realiseren van deze doelstelling zouden worden ingeschakeld. Ik heb u verzocht deze organisaties op positieve wijze tegemoet te treden wanneer zij u zouden benaderen in verband met hun activiteiten tot plaatsing van Molukse kandidaten.

2. Huidige stand van zaken

Tot mijn spijt heb ik moeten constateren dat het niet gelukt is de 1000 banen voor Molukkers per eind 1988 te realiseren. In overleg met de ondernemingen SMA en IVIO heb ik besloten een uiterste krachtsinspanning te doen om dat wel per 1 juli a.s. te bewerkstelligen. Daarbij is echter de medewerking van uw college onontbeerlijk.

3. Overleg op bestuurlijk niveau

Ik ben verheugd over het feit dat de heer dr. ir. A. P. Oele, oud-commissaris van de Koningin te Drente, zich bereid heeft verklaard namens mij met u over het bovenstaande in overleg te treden.

Daartoe is met uit uw college inmiddels een afspraak gemaakt op 1989 om uur in

Ik zou het bijzonder op prijs stellen als in dit overleg afspraken zouden kunnen worden gemaakt over een aantal structurele arbeidsplaatsen binnen uw organisatie ten behoeve van Molukkers. De heer Oele zal over de resultaten van zijn bespreking met u verslag aan mij uitbrengen. Uiteraard wordt dezerzijds zorggedragen voor een vastlegging van hetgeen met u is overeengekomen.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

dr. ir. A. P. Oele

- Groningen
- Assen
- Zwolle
- Leeuwarden
- Arnhem
- Amersfoort
- 's-Hertogenbosch
- Tilburg
- Breda
- Maastricht
- Provincie Noord-Holland
- Provincie Zuid-Holland
- Provincie Gelderland
- Venlo
- Utrecht
- Provincie Noord-Brabant
- Rotterdam
- Capelle a/d IJssel
- Eindhoven
- Provincie Limburg
- Bergen op Zoom
- Provincie Utrecht
- 's-Gravenhage
- Krimpen a/d IJssel
- Roermond

Overzicht te bezoeken gemeenten*Medewerkers directie Hoofdpijnen Minderhedenbeleid*

- Gorinchem	- Goes
- Alphen a/d Rijn	- Gouda
- Epe/Vaassen	- Middelburg
- Hilversum	- Vlissingen
- Ede	- Haarlem
- Nijmegen	- Helmond
- Barneveld	- Huizen
- Zaanstad	- Bussum
- Beverwijk	- Delft
- Dordrecht	- Leiderdorp
- Ridderkerk	- Leidschendam
- Venray	- Leiden
- Sittard	- Maassluis
- Heerlen	- Nieuwegein
- Vught	- Oosterhout
- Oss	- Zwijndrecht
- Smilde	- Woerden
- Doetinchem	- Weert
- Culemborg	- Vlaardingen
- Waalwijk	- Schiedam

UITVOERING VAN HET EMO-PLAN

Tweede Rapport

sept. '87–dec. '89

Tweede rapport over de uitvoering van het werkgelegenheidsbeleid voor etnische minderheden bij de rijksoverheid (EMO-plan) periode 1-9-1987 tot en met 31-12-1988

1. Het EMO-plan

Het beleidsplan «Werkgelegenheid voor etnische minderheden bij de rijksoverheid» (EMO-plan) beoogt in de periode 1987–1990 het percentage leden van etnische minderheidsgroepen in dienst van de rijksoverheid met 1 procentpunt te verhogen. Over de uitvoering van het plan wordt halfjaarlijkse gerapporteerd. De uitvoering van het EMO-plan is in september 1987 gestart. In november 1987 is de inspanningsverplichting van de ministeries om instroom van minderheden te realiseren omgezet in een taakstelling. Er wordt naar gestreefd 70% van de leden van minderheidsgroepen aan te stellen in salarisschaal 1–4 en 30% in schaal 5 en hoger.

De rijksoverheid heeft op zich genomen om binnen het EMO-plan met voorrang 300 werkloze Molukkers te laten instromen. Dit gebeurt in het kader van het 1000-banenplan voor Molukkers, dat zich ten doel stelt in totaal 1000 werkloze Molukkers te laten instromen bij de rijksoverheid, provincies en gemeenten, semi-overheidsbedrijven en instellingen in de gepremieerde en gesubsidieerde sector (g + g-sector).

Elk ministerie heeft een concrete taakstelling. De ministeries zijn zelf verantwoordelijk voor de realisering van de instroom en stellen daartoe positieve actieplannen op. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken ondersteunt onder meer het door de ministeries gevoerde beleid. Hieronder wordt daar nader op ingegaan.

Dit rapport is opgesteld op basis van rapportages van de ministeries en betreft de uitvoering van het EMO-plan van 1-9-1987 tot en met 31-12-1988; de weergegeven instroom van werkloze Molukkers beslaat de periode 1-1-1987 tot en met 31-12-1988. In september 1988 is het eerste rapport over de uitvoering verschenen, dat de stand per 1-7-1988 weergaf.

2. De uitvoering centraal

2.1. Coördinatie en ondersteuning

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken ontwikkelt het beleid, coördineert waar nodig de uitvoering en zorgt voor centrale rapportage en evaluatie. Verder ondersteunt het ministerie de uitvoering. In 1988 is binnen het ministerie het Servicepunt gestart, dat ondersteuning biedt bij de verbetering van de positie van vrouwen, gehandicapten en etnische minderheden in overheidsorganisaties.

Taken van het servicepunt zijn onder meer informeren, adviseren en voorlichten. Ook biedt het de ministeries tot eind 1990 een volledige vergoeding van de loonkosten van extern aan te trekken medewerkers, te recruterende uit de etnische minderheden, die de uitvoering van de positieve actie ondersteunen. Daarnaast krijgen de ministeries gedurende de looptijd van het EMO-plan financiële ondersteuning bij de positieve actie voor etnische minderheden. Hiervoor is f 300 000 op jaarbasis ter beschikking.

De afgelopen periode heeft het Servicepunt onder meer door voorlichting over de uitvoering van het plan, door werving via banenmarkten en door aansluiting te zoeken bij concrete arbeidsmarktpro-

jecten, in samenwerking met de ondersteuningsmedewerkers, een bijdrage geleverd aan de instroom. In het kader van de instroom van de 300 werkloze Molukkers brengt het Servicepunt in samenwerking met het eind 1987 gevormde Molukse ondersteuningsteam het aanbod in kaart en helpt het de ministeries bij het vervullen van concrete vacatures met werkloze Molukkers. In de schriftelijke sollicitantenbank die in dat kader functioneert, waren eind 1988 rond 350 Molukkers opgenomen.

Sinds 1986 kent de Subsidieregeling Bevordering Leerlingwezen (SBL) die door Binnenlandse Zaken wordt uitgevoerd een minderhedentoeslag. Deze toeslag wordt voor elke nieuwe leerlingwerknemer afkomstig uit een etnische minderheidsgroep eenmalig toegekend en bedraagt f 2 000. Per ultimo 1988 waren bij de rijksoverheid 260 leerlingwerknemers in dienst. In 20% betrof het etnische minderheden.

2.2 Psychologisch onderzoek

In een aantal gevallen waarbij psychologisch onderzoek deel uitmaakt van een gefaseerde collectieve selectieprocedure, heeft de Rijks Psychologische Dienst (RPD) de werving en selectie aangepast met het oog op een grotere instroom van leden van etnische minderheidsgroepen. Allochtonen volgen de gewone procedure tot het moment waarop zij buiten de boot dreigen te vallen. Vanaf dat moment kan vrijwillig een procedure worden gevolgd met individueel onderzoek en eventueel aanvullende testen. De psychologische test heeft zo een positief effect op de instroom van allochtonen: met behulp van de psychologische test worden hiaten in de kennis en vaardigheden opgespoord, die door middel van extra scholing en opstapprogramma's worden opgevuld alvorens men in functie treedt.

In de tweede helft van 1988 is de mogelijkheid voor een aangepast psychologisch onderzoek uitgebreid tot alle allochtone kandidaten die bij de RPD individueel getest worden op geschiktheid voor een functie bij de rijksoverheid. De aangepaste procedure houdt in dat de allochtone testkandidaat op de eerste testdag dezelfde tests maakt als zijn autochtone collega, maar dat hij daarbij volgens het vangnetprincipe een extra procedure kan doorlopen. Hij komt een andere dag terug voor extra tests. Tijdens het interview gaat de psycholoog in op de culturele achtergrond van de kandidaat. Met behulp van een algemene taalvaardigheidstest wordt het verbaal niveau ingeschat. Bij een taalachterstand wordt een compensatie-programma geadviseerd. Op basis van individueel afgenomen tests worden de reeds verkregen resultaten genuanceerd.

De extra procedure is niet verplicht. Op een aanvullend vragenformulier dat aan de uitnodiging voor het psychologisch onderzoek is toegevoegd, kan de allochtone sollicitant aangeven of hij tot de doelgroep behoort en of hij een aangepast testprogramma wenst. De kosten van de procedure worden betaald door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De procedure heeft het aantal positieve adviezen van de RPD en het aanstellingspercentage van allochtone sollicitanten bij de rijksoverheid verhoogd.

Het behalen van een hogere testscore of het voldoen aan functie-eisen blijkt afhankelijk van het opleidingsniveau en de taalbeheersing, maar ook van kennis van en inzicht in de cultuur waarin een allochtoon verblijft. De RPD ontwikkelt daarom een «cultuurtest». Deze test bevat items die aangeven in hoeverre iemand de weg weet in de Nederlandse samenleving. Een lage score op de «cultuurtest» kan in bepaalde gevallen de lage score op de intelligentietest verklaren. Een opstapcursus kan dan het acculturatie-proces versnellen en daarmee de kans op functiesucces vergroten.

3. De uitvoering decentraal

Het EMO-plan heeft de nodige consequenties voor het personeels- en organisatiebeleid en -beheer. Met name de verhouding met afslanking en herplaatsing en met het werkgelegenheidsbeleid voor andere categorieën beïnvloedt de uitvoering. Nadat de ministerraad had besloten tot een taakstelling en reserveren van vacatures en de uitvoeringsrichtlijnen daarover waren opgesteld, is de uitvoering op gang gekomen.

Met gebruikmaking van de subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken hebben de volgende ministeries een ondersteuningsmedewerker aangesteld:

- Binnenlandse Zaken (per 1-1-1988)
- Sociale Zaken en Werkgelegenheid (per 15-4-1988)
- Financiën (per 1-6-1988)
- Buitenlandse Zaken (per 1-7-1988)
- Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (per 15-8-1988)
- Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (per 1-9-1988)
- Defensie (per 1-10-1988)
- Economische Zaken (per 1-4-1989).

De ministeries van Justitie, Verkeer en Waterstaat, Algemene Zaken, Onderwijs en Wetenschappen en Landbouw en Visserij hebben om diverse redenen geen gesubsidieerde ondersteuningsmedewerker genomen.

De getroffen maatregelen lopen per ministerie sterk uiteen. Hieronder volgt een samenvatting van de wijze waarop departementen op dit moment de taakstelling invullen:

- Het doorvertalen van de taakstelling van het ministerie naar de onderdelen.
- Het integreren van positieve actieplannen voor vrouwen, gehandicapten, jongeren en minderheden.
- Het werken met een sollicitantenbank.
- Het adverteren van vacatures uitsluitend voor Molukkers.
- Het uitbrengen van een speciale vacaturekrant.
- Het adverteren in minderhedenbladen.
- Het deelnemen aan banenmarkten en manifestaties.
- Het eerst bezien van potentieel extern aanbod uit de minderheden voordat verder extern wordt geworven.
- Het via leerarbeidsplaatsen, de SAJO-regeling en projecten minderheden laten instromen.
- Het reserveren van vacatures voor minderheden.

4. De instroom van etnische minderheden

Deze paragraaf bevat gegevens over de instroom van leden van etnische minderheidsgroepen tot nu toe bij het Rijk. De taakstelling van de ministeries betreft de totale instroom die gerealiseerd moet worden in de periode 1-9-1987 t/m 31-12-1990. Hij bedraagt 1% van de personeelsbezetting in 1990, wat overeenkomt met 1452. De aangegeven instroom betreft de gerealiseerde instroom tot en met 31-12-1988. De bruto-instroom van 773 personen is het aantal leden van etnische minderheidsgroepen dat nieuw in dienst is getreden. De netto-instroom van 507 personen is bruto-instroom minus het aantal leden van de groepen dat is uitgestroomd. Voor een goed begrip zij vermeld, dat de Hoge Colleges van Staat geen taakstelling in eigenlijke zin hebben gelet op hun zelfstandige positie.

Tabel 1: Instroom van minderheden bij de rijksoverheid in de periode 1-9-1987 tot 31-12-1988

Organisatie	netto taakstelling t/m 1990	netto taakstelling per 31-12-88*	bruto in- stroom per 31-12-88	netto instroom per 31-12-88
Algemene Zaken	3	1	3	3
Hoge Colleges van Staat	10	4	14	11
BuiZa	25	10	5	5
SoZaWe	26	10	39	22
BiZa	29	12	54	46
O&W	33	13	15	6
EZ	54	22	30	15
WVC	65	26	43	33
VROM	71	28	61	30
LaVi (incl. Kab.Ned.Ant.)	104	42	25	24
V&W	140	56	40	33
Def (burgerpersoneel)	245	98	110	95
Fin	318	127	79	65
Justitie	329	132	255	119
Totaal	1452	581	773	507

* Op 31-12-1988 waren 16 van de 40 maanden dat het EMO-plan loopt voorbij, of wel 40% van de totale periode; de netto taakstelling per 31-12-88 is 40% van de netto taakstelling t/m 1990.

Tabel 2: De bruto instroom per 31-12-1988 naar geslacht, leeftijd en salarisschaal:

mannen	: 48%	leeftijd t/m 24 jaar	: 42%	sal.schaal 1 t/m 4	: 70%
				(bij instroom)	
vrouwen	: 52%	vanaf 25 jaar	: 58%	5 en hoger	: 30%
totaal	: 100%	totaal	: 100%	totaal	: 100%

Tabel 3: De bruto instroom per 31-12-1988 naar etnische minderheidsgroep

Surinamers	45
Molukkers	22
Antillianen, Arubanen	13
Spanjaarden, Italianen, Portugezen, Grieken, Joegoslaven, Tunesiërs, Kaapverdianen	5
Vluchtelingen	7
Turken	3
Marokkanen	5
Totaal	100%

5. De instroom van werkloze Molukkers

Hieronder volgt een overzicht van de instroom van werkloze Molukkers bij de rijksoverheid. Tabel 4 betreft een andere periode dan tabel 1 (nl. vanaf 1-1-1987 i.p.v. 1-9-1987) en een andere categorie Molukkers dan tabel 3 (nl. alleen werklozen). Van de 123 Molukkers die zijn opgenomen in de kolom gerealiseerde «blijvende» instroom was op 31-12-1988 bekend dat ze blijvend aan het werk konden zijn bij het betreffende ministerie. Voor (173-123 =)50 Molukkers was dat niet zeker.

Tabel 4: Instroom werkloze Molukkers bij de rijksoverheid in de periode 1-1-1987 tot en met 31-12-1988

Organisatie	taakstelling werkloze Molukkers t/m eind 1988	gerealiseerde instroom per 31-12-1988	daarvan «blijvende» instroom
Algemene Zaken	0	0	0
Hoge Colleges van Staat	2		
BiZa	4	5	4
ABP	6	*	
BuiZa	6	4	4
O&W	6	8	7
EZ	10	13	12
WVC	10	10	9
VROM	12	5	3
SoZaWe	12	34**	***
LaVi (incl. Kab.Ned.Ant.)	22	1	1
V&W	32	10	***
Def (burgerpersoneel)	40	16	16
Fin	68	34	34
Justitie	70	33	33
Totaal	300	173	123

* Het ABP heeft geen taakstelling meer i.v.m. wijziging van de bestuurlijke structuur. Hieruit vloeit een geringe verhoging van taakstelling van de ministeries voort.

** 32 bij DG Arbeidsvoorziening

*** Niet bekend.

De gerealiseerde instroom als hierboven weergegeven is lager dan die als aangegeven in het vorige rapport. Dit heeft twee oorzaken. Voor Justitie stond in het vorige rapport een te hoog getal als gevolg van een interpretatiefout. Verder heeft een nadere vaststelling plaatsgevonden van de instroom die meetelt. Het gaat nu om:

- instroom in het ministerie in de periode 1 januari 1987 tot en met 31 december 1989:
 - behoren tot de Molukse bevolkingsgroep;
 - werkloosheid vóór indiensttreding, gedefinieerd als «zonder vaste baan van minimaal 32 uur»;
 - het (eventueel na een tussenstap van tijdelijk werk) blijvend aan het werk kunnen zijn bij het ministerie, en
 - het minimaal 32 uur werken, tenzij er sprake is van deeltijdarbeid op eigen verzoek, in het kader van het van het jeugdwerkplan of in het kader van een in de betreffende functie normale werktijd.

6. Het resultaat

De cijfers in tabel 1 en 4 laten zien dat nadat 40% om is van de 40 maanden dat het EMO-plan loopt, 35% van de taakstelling met betrekking tot de netto instroom van leden van etnische minderheidsgroepen is gerealiseerd. Voor wat betreft het onderdeel werkloze Molukkers is ongeveer de helft van de taakstelling gehaald.

Wat betreft oorzaken van achterblijven in de uitvoering is een tekort aan passende vacatures voor het beschikbare aanbod het eerste en belangrijkste knelpunt. Gelet op het opleidingsniveau moet een belangrijke meerderheid van de werkzoekende leden van etnische minderheidsgroepen het hebben van de vacatures in schaal 1-4. Onder meer in verband met de afslanking en herplaatsing zijn er weinig externe vacatures in die schalen. Voor de hogere en specialistische functies die voor werving vrijkomen is weinig aanbod uit de groepen op de arbeidsmarkt aanwezig. Voor een aantal functies onder meer bij Defensie en Buitenlandse Zaken is Nederlanderschap een eis, wat een deel van het aanbod uitsluit. Bepaalde onderdelen van de rijksoverheid kennen een meer of minder stringente vacaturestop. De mobiliteitsstatistiek

overheidspersoneel laat zien, dat de instroommogelijkheid bij de rijksoverheid is teruggelopen, maar in de laatste twee jaar ongeveer gelijk is gebleven. In 1986 stroomden ruim 15.000 mensen in, in 1987 11 000 en in 1988 (ruim) 10 000. Het aandeel van de schalen 1-4 in de instroom is daarbij ook gedaald, van rond 2/3 van de instroom in 1984 tot ongeveer de helft in 1988. De instroom van 10 000 in 1988 moet in die zin gerelativeerd worden, dat het veelal tijdelijk werk betreft.

Het genoemde eerste knelpunt is slechts in beperkte mate weg te nemen. Aan de vraagkant kunnen tijdelijke bijzondere plaatsen soelaas bieden. Daar het beleid gericht is op een structurele verhoging van het aantal leden van etnische minderheidsgroepen in dienst van de rijksoverheid, is toepassing van dit instrument alleen zinvol als tegelijk geanticipeerd wordt op doorstroom naar vaste formatieplaatsen. Naast bestaande maatregelen om extra plaatsen te creëren als de subsidieregeling bevordering leerlingwezen, is in 1988 een nieuwe mogelijkheid geopend, die wordt gefinancierd uit de opbrengst van de verlaging van de jeugdsalarissen, de zgn. SAJO-regeling. Het gaat bij deze regeling om plaatsen voor jongeren van ten hoogste 26 jaar.

Arbeidsplaatsen die aangeboden worden ten behoeve van jongeren uit etnische minderheden (en ten behoeve van gehandicapte jongeren) genieten de voorkeur. Via deze subsidie bevordering van additionele jongerenbanen bij de overheid vond op moment van verschijnen van dit rapport bij het Rijk de werving en selectie voor 260 banen plaats.

Aan de aanbodkant moet om het eerste knelpunt kleiner te kunnen maken, alles in het werk gesteld worden om het geschikte en beschikbare aanbod te vinden en te interesseren voor de hogere en meer specialistische functies bij de rijksoverheid. Contacten met gemeenten, arbeidsbureaus en de inspraakorganen zijn gelegd c.q. versterkt. Een voorlichtingsplan is in ontwikkeling om het aanbod zo goed mogelijk te bereiken. Verder is met het arbeidsbureau een scholingsproject voor archiefmedewerkers opgezet.

Een tweede knelpunt is van organisatorische aard. De instroom van etnische minderheden vindt voornamelijk plaats in afdelingen en diensten die verscheidene niveaus onder het centrale apparaat van de ministeries liggen. Die niveaus hebben vaak recent een zekere ruimte gekregen om zelf het personeelsbeleid en -beheer uit te voeren.

Het doorgeven van taakstellingen vanuit de centrale personeelsafdeling, gekoppeld aan registratie en controle en het verkrijgen van actieve medewerking van allen die bij de instroom binnen een ministerie betrokken zijn is nodig.

Dit tweede knelpunt vergt vooralsnog blijvende aandacht. Het vanuit de top beklemtonen dat de taakstellingen gehaald dienen te worden, het inzetten van ondersteuningsmedewerkers, het inzetten van subsidies en andere instrumenten die zich aandienen en een goede voorlichting ter begeleiding van de uitvoering van het EMO-plan zijn middelen om de voortgang te waarborgen.

Specifiek voor het onderdeel Werk voor Molukkers geldt het derde knelpunt dat de nadere eisen die aan het aanbod en de functies zijn gesteld (geen deeltijdarbeid tenzij op eigen verzoek; Molukkers dienen werkloos te zijn; blijvend aan het werk), het moeilijker maken vraag en aanbod te matchen.

De nadere eisen met betrekking tot Werk voor Molukkers zijn een gegeven. Het is niet de bedoeling de eisen te laten vallen. Wel is het vooralsnog niet slagen van dit onderdeel van het 1000-banenplan reden om aanvullende maatregelen te treffen die ertoe moeten leiden, dat de instroom van 300 werkloze Molukkers op korte termijn alsnog voltooid wordt. Deze maatregelen sluiten aan bij de twee eerdergenoemde knelpunten die ook bij Werk voor Molukkers spelen. Over de aard en inhoud van deze maatregelen zal ik u zo spoedig mogelijk nader informeren.